

Verkostoista voimaa – amk-verkostot terveystalan ammattikorkeakoulun koulutusyhteistyön tukipilari

Serlo Kajjaleena

30.11.2017 ::

Ammattikorkeakoulut ovat autonomisia, julkisoikeudellisia yksiköitä, mutta tekevät yhteistyötä koulutuksen suunnittelun ja toteutuksen osalta kansallisesti ja kansainvälisesti jakaen teoreettista osaamista ja hyväksi todettuja käytänteitä. Terveystalan koulutusta kehitettäessä on nähty tarpeelliseksi, että Suomi on yhtenä rintamana tavoitteenaan laadukas ja direktiivin vaatimukset täyttävä opetus. Terveystalan osalta koulutuksen ja tki-toiminnan yhteistyötä tehdään kansallisella tasolla Soteli-verkostossa (sosiaali-, terveys-, liikunta- alan koulutusta tarjoavat ammattikorkeakoulut) ja terveystalan verkostossa (kaikki terveystalan ammattikorkeakoulut edustettuina).

SOTELI-verkosto

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry edistää ammattikorkeakoulujen keskinäistä yhteistyötä valiokuntien, työryhmien, projektien sekä yhteisten tapaamisten kautta. Arene ry:n toiminnan tarkoituksena on ammattikorkeakoulujärjestelmän kehittäminen, ammattikorkeakoulujen välisen yhteistyön lisääminen sekä yhteisen keskustelufoorumin muodostaminen ammattikorkeakouluille. ^[1] Eri valiokuntien tehtäviä ja roolia on kuvattu osana Arene ry:n toimintaa. Koulutusvaliokunnassa Arene ry:n koulutusaloittaiset työryhmät ovat järjestäytyneet puheenjohtajiensa johdolla suunnitellen muun muassa koulutusvastuiden profilointia ja kehittämistä. Sosiaali-, terveys-, liikunta- alaa edustaa SOTELI-verkosto (kuvio 1), johon kuuluu 23 ammattikorkeakoulua. Verkosto puolestaan koostuu terveys-, sosiaali- ja liikunta-alan ammattikorkeakoulujen alakohtaisista verkostoista. Kauneudenhoitoalan kuuluessa samaan koulutusalaan sosiaali-, terveys-, liikunta-alan kanssa, verkostosta käytettiin nimeä SOTELIKA.

KUVIO 1. Ammattikorkeakoulujen verkostoyhteistyö sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla

SOTELI-verkostossa käsitellään sosiaali-, terveys ja liikunta-alan koulutusta koskevia ajankohtaisia kysymyksiä, kuten yhteisvalintaprosessiin liittyviä esityksiä. Tästä esimerkkinä syksyllä 2016 käyttöön otettu sähköinen esivalintakoe. Toisena tärkeänä esimerkkinä verkostossa tapahtuvasta yhteistyöstä on erikoistumiskoulutus. Opetus- ja kulttuuriministeriö avasi korkeakoulujen haettavaksi [avustukset erikoistumiskoulutuksen toteuttamiseen vuonna 2015](#). Erikoistumiskoulutuksen suunnittelu toteutettiin projektina, jonka tavoitteena oli selvittää valtakunnallisesti ammattikorkeakoulujen ja työelämän yhteistyönä sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan erikoistumiskoulutusten tarve. Projektin tuloksena tehtiin esitys ensi vaiheessa käynnistettävistä erikoistumiskoulutuksista ja niiden toteuttajista sekä laadittiin suunnitelma erikoistumiskoulutusten rakentamisesta ja kehittämisestä. Projekti teki esityksen erikoistumiskoulutusten toteuttamisesta SOTELI-työryhmälle vuonna 2016 [\[2\]](#) [\[3\]](#). Ensimmäisinä käynnistyivät haavahoidon asiantuntijan ja hygieniahoitajan erikoistumiskoulutukset. Verkostossa sovittiin koulutuksen suunnitteluun ja toteutukseen osallistuvista ammattikorkeakouluista. Oulun ammattikorkeakoulussa (Oamk) ensimmäiset terveysalan erikoistumiskoulutuksen opiskelijat aloittivat 30 opintopisteen haavanhoitoalan asiantuntijan erikoistumiskoulutuksen Oulaisten kampuksella vuonna 2016.

Terveysalan amk-verkosto

Terveysalan amk-verkosto on toiminut aktiivisena terveysalan koulutuksen kehittäjänä lähes ammattikorkeakoulun perustamisesta lähtien. Verkoston työn alla olevia asioita ovat olleet muun muassa tutkintokohtaiset osaamiskartoitukset ja kaksoistutkintojen (terveydenhoitaja-, kättilö- ja ensihoitajatutkinto) asema korkeakoulujärjestelmässä. Esimerkkinä amk-verkoston toteutuneesta yhteistyöstä on Sairaanhoidajakoulutuksen tulevaisuus -hanke [\[4\]](#), jossa kuvataan sairaanhoitajalta vaadittava ammatillinen osaaminen. Edellisen kerran vastaava kuvaus tapahtui opetusministeriön ja terveysalan ammattikorkeakoulujen yhteistyönä Terveysalan koulutus 2005 -projektissa, jolloin päivitettiin vuonna 2001 julkaistut osaamiskuvaukset. [\[5\]](#)

Terveysalan amk-verkoston strategiassa vuosille 2017–2019 nostetaan esiin teemat: terveysalan koulutuksen profiiliin nostaminen ja proaktiivinen vaikuttaminen sote-uudistuksessa, yhteisöllisen oppimis- ja työskentelykulttuurin edistäminen ja koulutuksen laadun varmistaminen. Tärkeänä tavoitteena on koulutuspoliittinen vaikuttaminen terveysalan koulutuksen kehittämisen edellytyksiin alueellisesti (SOTE-alueet, Maakuntahallinto) ja valtakunnallisesti (STM, OKM, ARENE ja terveysalan ammattijärjestöt). Strategiassa haetaan kehitystä myös avoimeen tiedottamiseen terveysalan koulutusten kehittämisessä ja profiloinnissa sekä jaetun asiantuntijuuden edistämisessä. [\[6\]](#)

Esimerkkejä suunnitelluista toimenpiteistä [\[6\]](#):

- Aktiivinen toiminta SOTE-uudistuksen edellyttämän osaamisen tunnistamisessa ja osaamistarpeeseen vastaamisessa sekä terveysalan AMK-verkoston aktiivinen koulutuspoliittinen keskustelu OKM:n, STM:n ja terveysalan ammattijärjestöjen kanssa terveysalan koulutuksen linjauksista.
- Yhteistyön tiivistäminen terveysalan ammattikorkeakoulun kouluttajien substanssiverkostojen kanssa (esimerkiksi kättilö, terveydenhoitaja, ensihoitaja, bioanalytiikko, röntgenhoitaja, fysioterapeutti, toimintaterapeutti, suuhygienisti, jalkaterapeutti, optikko, ravitsemus, Lokka, sähköinen kirjaaminen ja simulaatio-opetus).
- Ammattikorkeakoulujen välinen yhteistyö ja työkako ja terveysalan eri tutkintojen osaamisvaatimusten kokoaminen ja niistä tiedottaminen sekä osaamisenarvioinnin hyvien käytänteiden soveltaminen ristiin.

Terveysalan amk-verkoston toiminta on organisoitunut terveysalan koulutusta tarjoavien ammattikorkeakoulujen edustajien yhteistyöksi. Varsinaisena työrukkasena toimii työvaliokunta, johon valitaan 8 varsinaista edustajaa ja 8 varaedustajaa neljäksi vuodeksi kerrallaan. Ammattikorkeakouluja on 21, jotka muodostava 2–3 ammattikorkeakoulun alueverkoston. Näistä alueverkostoista valitaan työvaliokunnan jäsenet. Työvaliokunnan kokousten lisäksi järjestetään keskustelu- ja koulutustilaisuuksia, joihin on useammankin ammattikorkeakoulun edustajan mahdollista osallistua. Koulutustilaisuuksien aihealueet ovat nousseet ajankohtaisista kysymyksistä, kuten digitalisaatio, kansainvälisyys ja englanninkieliset opinnot. Ammattikorkeakoulujen on myös ollut mahdollista esittää hyviä ja onnistuneita käytäntöjä ja toimintatapoja myös muiden koulutusedustajien käyttöön.

Kokemuksia työskentelystä terveystalan amk-verkostossa

Verkostotyön merkityksestä ja hyötyinä Katz ym. [7] mainitsee ensinnäkin verkoston toimintaperiaatteet perustuvat laajempaan yhteyteen ja näkökulmaan verrattuna ryhmän toimintaa koskien esimerkiksi toimintaan osallistuvia henkilöitä tai resursseja. Toiseksi verkoston näkökulma voi auttaa toimijoita yhdistämään organisaation sisäisiä ja ulkoisia tekijöitä tai toimintoja. Kolmanneksi verkoston toiminnan analyysi tarjoaa mahdollisuuden ryhmän sisäisen vuorovaikutuksen arviointiin ja toiminnan kehittämiseen. Verkostot voivat olla muun muassa virallisia organisaatioita ja niiden yhteyksiä kuvaavia, epävirallisia tai sosiaalisia [8].

Terveystalan amk-verkoston työvaliokunnan jäseniltä kysyttiin keväällä 2017 heidän kokemuksiaan koskien seuraavia kysymyksiä:

- Mitä koulutuslalle/heidän edustamalleen ammattikorkeakoululle merkitsee kuulua terveystalan amk-verkostoon?
- Mitä heille johtajana merkitsi kuulua terveystalan amk-verkostoon?
- Miten verkoston jäsenenä voi toimia alueellisesti sote-keskusteluissa koulutuksen hyväksi?

Vastaajien (6) mielipiteitä kysytyjä asioita koskien:

- Kuulumisesta terveystalan verkostoon vastaajat totesivat verkoston takaavan jatkuvan yhteyden muihin terveystalan kouluttajiin, he kokivat saavansa vertaistukea saman alan asiantuntijoilta ja siten pysyivät ajan tasalla keskeisistä tapahtumista. Tärkeänä pidettiin mahdollisuutta keskustella ajankohtaisista asioista, haasteista, kehittämissuunnitelmista ja mahdollisuudesta yhdessä ajaa terveystalalle tärkeitä asioita. Vastaajat katsoivat tärkeäksi, että terveystalan koulutusten kehittäminen on verkoston kehittämistoiminnan keskiössä ja verkostoon kuuluvilla on mahdollisuus vaikuttaa terveystalan koulutuksen tulevaisuuteen myös valtakunnallisella tasolla. Merkittävänä pidettiin myös yhteistä tiedontuotantoa.
- Terveystalan ammattikorkeakoulun järjestämät verkostokoulutukset antoivat vastaajien mielestä mahdollisuuden tuoda esiin korkeakoulussa olevia hyviä käytäntöjä ja tilaisuuden tietojen ja menetelmien vaihtoon ammattikorkeakoulujen välillä. Vaikutusmahdollisuudet koettiin parempina koskien keskustelua harjoittelun maksullisuudesta tai yhteisistä hankkeista.
- Terveystalan koulutuksen johtajalle verkosto antaa mahdollisuuden tutustua kollegoihin, saada kollegiaalista tukea. ja He pitivät tärkeänä mahdollisuutta vuorovaikutukseen vuorovaikutusta sekä toimintana yhdessä kehittämiseen. Verkostosta löytyy terveystalan kollegat, omassa ammattikorkeakoulussa ei saman alan vastaavia kollegoja välttämättä ole. Vastaajat korostivat saamaansa vertaistukea ja apua. Verkoston puitteissa on helppo ottaa yhteyttä kollegaan ja kysyä muiden ammattikorkeakoulujen käytännöistä, jolloin saa verkoston kautta nopeasti tiedon, miten jokin asia on toisessa ammattikorkeakoulussa hoidettu.
- Mahdollisuuksista toimia verkoston jäsenenä alueellisissa sote-keskusteluissa koulutuksen hyödyksi, osa vastaajista totesi, että he ovat voineet vaikuttaa, mutta osan mielestä mahdollisuudet ovat olleet vähäiset. Yhteiset erikoistumiskoulutukset hyödyttävät alueellisesti, kun työelämän näkemykset ja osallistuminen niihin on täytynyt selvittää. Työryhmien jäsenyys ja vetovastuu ovat edesauttaneet alueellista vaikuttamista.

Yhteenveto

Terveystalan amk-verkostolla on merkittävä rooli koulutuksen laadun, EU-direktiivit täyttävän ja kansainvälisesti vertailukelpoisen koulutuksen kehittämisessä Suomessa. Yhteiset projektit, koulutus- ja keskustelutilaisuudet antavat mahdollisuuden hakea yhteistä terveystalan koulutuksen roolia myös SOTE-uudistuksessa. Yksittäiselle ammattikorkeakoululle verkostoyhteistyö on väylä tuoda esiin ja saada äänensä kuuluviin koskien esimerkiksi oman alueen erityiskysymyksiä. Kuuluminen laajempaan koulutusalaan kohtaiseen SOTELI-verkostoon puolestaan aukaisee vaikuttamiskanavan myös ARENEen ja korkeakoulupoliittiseen keskusteluun sekä päätöksentekoon.

Lähteet

1. [^Arene ry. 2017. www-sivut. Hakupäivä 25.8.2017.](http://www.arene.fi/fi)
2. [^Arene ry. 2015. Sotelika-alan erikoiskoulutustarpeiden kartoittaminen -hanke. Hakupäivä 25.8.2017.](http://www.arene.fi/sites/default/files/PDF/2015/ERKO...)
3. [^Kukkonen, T. \(toim.\) 2016. Uutta Erikoisosaamista korkeakoulutetuille. Sosiaali-, terveys-, liikunta- ja kauneudenhoitoalan erikoistumiskoulutustarpeiden kartoittaminen 2016. Karelia-ammattikorkeakoulu. Hakupäivä 25.8.2017.](https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/122346...)
4. [^Eriksson, E., Merasto, M., Korhonen, T. & Moisio, E-L. 2014. Sairaanhoidajan ammatillinen osaaminen - Sairaanhoidajakoulutuksen tulevaisuus -hanke. Ammattikorkeakoulujen terveysalan verkosto ja Suomen sairaanhoitajaliitto ry. Hakupäivä 10.11.2017.](https://sairaanhoitajat.fi/wp-content/uploads/2015/09...)
5. [^Opetusministeriö. 2006. Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon. Koulutuksesta valmistuvien ammatillinen osaaminen, keskeiset opinnot ja vähimmäisopinnot. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 24. Opetusministeriö, Helsinki. Hakupäivä 25.8.2017.](https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80112...)
6. [^abSuomen ammattikorkeakoulujen terveysalan koulutuksen verkosto. 2017. Strategia 2017-2019. Hakupäivä 25.8.2017.](https://amkterveysala.wordpress.com/about/)
7. [^Katz, N., Lazer, D., Arrow, H. & Contractor, N. 2004. Network Theory and Small Groups. Small Group Research 35 \(3\), 307-332.](http://www.sagepub.com)
8. [^Owen-Smith, J. 2007. Network Theory: The Basics. Hakupäivä 25.8.2017.](https://www.oecd.org/sti/inno/41858618.pdf)

Metatiedot

Nimeke: Verkostoista voimaa – amk-verkostot terveysalan ammattikorkeakoulun koulutusyhteistyön tukipilari. Teoksessa K. Koivisto, A. Henner & L. Kiviniemi (toim.) Hoitotyön koulutus ja tutkimus- ja kehittämistoiminta – ajankohtaisia ja tulevaisuutta ennakoivia haasteita

Tekijä: Serlo Kaijaleena

Aihe, asiasanat: ammattikorkeakoulut, kauneudenhoitoala, korkea-asteen koulutus, liikunta-ala, sosiaaliala, terveysala, verkostot

Tiivistelmä: Terveysalan amk-verkosto on toiminut osana Sosiaali- terveys- liikunta- ja kauneusalan (Sotelika) -verkostoa aktiivisena terveysalan koulutuksen kehittäjänä lähes ammattikorkeakoulun perustamisesta lähtien. Verkosto mahdollistaa terveysalan koulutusta tarjoavien ammattikorkeakoulujen tiiviin yhteistyön koulutuksen arvioinnin kautta terveysalan tutkintojen kehittämiseen. Verkoston jäsenillä on mahdollisuus vertaistukeen ja -keskusteluun sekä toisiltaan oppimiseen. Verkosto toimii aktiivisesti alueellisena vaikuttajana jäsentensä kautta esim. Sote-uudistuksen eri toimi-elimissä.

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu, Oamk

Aikamääre: Julkaistu 2017-11-30

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2017101250060>

Kieli: suomi

Suhde: <http://urn.fi/URN:ISSN:1798-2022>, ePooki - Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut

Oikeudet: Julkaisu on tekijänoikeussäännösten alainen. Teosta voi lukea ja tulostaa henkilökohtaista käyttöä varten. Käyttö kaupallisiin tarkoituksiin on kielletty.

Näin viittaat tähän julkaisuun

Serlo, K. 2017. Verkostoista voimaa – amk-verkostot terveysalan ammattikorkeakoulun koulutusyhteistyön tukipilari. Teoksessa K. Koivisto, A. Henner & L. Kiviniemi (toim.) Hoitotyön koulutus ja tutkimus- ja kehittämistoiminta – ajankohtaisia ja tulevaisuutta ennakoivia haasteita. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 43. Hakupäivä xx.xx.20xx. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2017101250060>.